TỦ SÁCH DR LAND · TÀI CHÍNH CÁ NHÂN

×10

33 BÍ MẬT · VÒNG LƯƠNG 6 BƯỚC

HÀNH ĐỘNG NGAY CÁC BÍ MẬT NÀY MỖI KHI NHẬN LƯƠNG ĐỂ x10 THU NHẬP MÀ KHÔNG CẦN VẤT VẢ!

33 bí mật theo Vòng Lương 6 Bước — từ phiếu lương đầu tiên đến dòng tiền làm việc thay bạn

1 Hiểu · **2** Chia · **3** Chặn · **4** Gieo · **5** Nuôi · **6** Nhân

10 sơ đồ tư duy · 30 biểu mẫu · bài kiểm tra 30 câu · 60 thẻ ghi nhớ
Cập nhật pháp lý đến 27/11/2026 · kèm file Excel và biểu mẫu Word

LẠI THẾ VŨ – DR LAND
LAITHEVU.COM · SACH.LAITHEVU.COM

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU

Lời nói đầu 4
Đọc nhanh 80/20 — sáu ý mang lại phần lớn giá trị 16
Bài tự định vị 10 phút 24
Bản đồ 1: Vòng Lương 6 bước 30
Bản đồ 2: Pháp lý cũ và mới người làm công cần biết 52
Bản đồ 3: Hộp công cụ và bảy kỹ năng 72
Mười khái niệm cốt lõi 87

PHẦN I

Phần I — tư duy: Tiền lương là hạt giống 101
Bí mật 1: Ngày nhận lương là ngày quan trọng nhất tháng 104
Bí mật 2: Không phải mức lương, mà là phần bạn giữ lại 119
Bí mật 3: Tiền phải đi làm thay bạn 135
Bí mật 4: Sự thật toán học của chữ x10 152
Bí mật 5: Hệ thống thắng ý chí 168

PHẦN II

Phần II — chia lương: Quy trình 24 giờ sau khi lương về 185
Bí mật 6: Đọc phiếu lương như đọc bản đồ kho báu 188
Bí mật 7: Công thức chia lương theo phần trăm 206
Bí mật 8: Tự động hoá — cài một lần, chạy cả đời 223
Bí mật 9: Quỹ khẩn cấp — chiếc phao trước khi xuống nước 241
Bí mật 10: Bữa trưa 700 nghìn và cái giá thật của chi tiêu vặt 258
Bí mật 11: Thưởng, tăng lương, lương tháng 13 — đừng để lối sống nu… 275

PHẦN III

Phần III — bảo vệ: Diệt nợ, chặn rủi ro 293
Bí mật 12: Thẻ tín dụng — con dao hai lưỡi lãi 30% 296
Bí mật 13: Mua trước trả sau, vay app và tín dụng đen 313
Bí mật 14: Thoát nợ — tuyết lăn hay tuyết lở 330
Bí mật 15: Bảo hiểm — mua đúng cái mình cần 348
Bí mật 16: Tiền bạc trong hôn nhân 365
Bí mật 17: Những cái bẫy nhắm vào người có lương 382

PHẦN IV

Phần IV — đầu tư: Luật của người mẹ 399
Bí mật 18: Chỉ mua thứ trả tiền cho bạn 402
Bí mật 19: Quy tắc 5% – 20% 419
Bí mật 20: Cổ phiếu cổ tức ở Việt Nam 435
Bí mật 21: Quỹ mở, ETF và đầu tư định kỳ 452
Bí mật 22: Tiết kiệm, trái phiếu và vàng — vai trò trong danh mục 470
Bí mật 23: Tài sản mã hoá — bao nhiêu là đủ 487

PHẦN V

Phần V — tăng thu nhập chủ động 503
Bí mật 24: Khoản đầu tư lãi nhất là vào chính bạn 506
Bí mật 25: Ba đến năm việc mỗi ngày 523
Bí mật 26: Nói điều quan trọng trong 90 giây 539
Bí mật 27: Nghề tay trái và thu nhập thứ hai 556
Bí mật 28: Bạn là thuyền trưởng của thương hiệu mình 573

PHẦN VI

Phần VI — nhân lên và giữ lại 590
Bí mật 29: Từ lương sang dòng tiền — bất động sản và doanh nghiệp … 593
Bí mật 30: Hưu trí — đừng để tuổi già phụ thuộc vào may rủi 610
Bí mật 31: Thuế của người đi làm có đầu tư 626
Bí mật 32: Dạy con về tiền và quỹ học vấn 642
Bí mật 33: Con số đủ và tự do thật sự 659

PHẦN KẾT & PHỤ LỤC

Lời kết 675
Phụ lục A: Từ điển thuật ngữ 680
Phụ lục B: Văn bản pháp luật và bảng cũ ↔ mới 695
Phụ lục C: Biểu mẫu dùng ngay 716
Phụ lục D: Bộ checklist in ra dùng 737
Phụ lục E: Bài kiểm tra 30 câu — trước và sau khi đọc 750
Phụ lục F: Thẻ ghi nhớ — 60 ý phải thuộc 767
Tủ sách Dr Land — đọc tiếp ở đâu 786
Về tác giả 790

LỜI NÓI ĐẦU

Cuốn sách này không hứa làm bạn giàu nhanh. Nó chỉ đưa cho bạn một thứ tự — việc gì làm trước, việc gì làm sau, mỗi lần tin nhắn lương rung lên — và cho bạn xem trung thực thứ tự ấy có thể đưa một người làm công đi xa đến đâu.

Một cuốn sổ bìa xanh đặt lên bàn

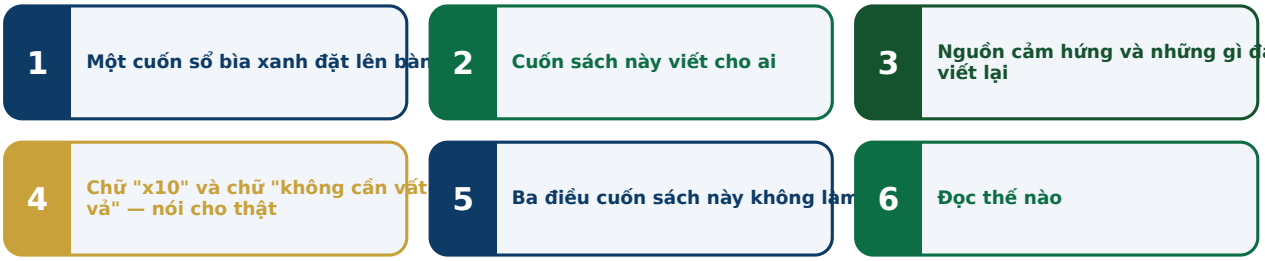

Đường đi của Bí mật 0 — 6 chặng, đọc theo thứ tự

Hãy hình dung một buổi chiều thứ bảy cuối năm 2026, ở một ngôi nhà nhỏ ngoại thành Nam Định.

Một người đàn ông hai mươi tám tuổi ngồi ở bàn uống nước, tay xoay xoay chiếc điện thoại. Anh về quê lần này không chỉ vì nhớ mẹ. Mười ngày trước, lương của anh — mười sáu triệu đồng, không ít so với bạn bè cùng khoá — về tài khoản lúc mười giờ sáng. Mười ngày sau, số dư còn chín trăm mười hai nghìn. Trong thẻ tín dụng là bốn mươi sáu triệu tiền nợ mà anh chỉ trả mức tối thiểu. Anh về để hỏi vay mẹ vài triệu cho qua tháng, và đang loay hoay tìm câu mở lời.

Người mẹ sáu mươi hai tuổi, giáo viên Toán cấp hai đã nghỉ hưu, goá chồng từ năm 2010, một mình nuôi hai con học hết đại học. Bà không hỏi gì. Bà vào buồng, mang ra một cuốn sổ bìa xanh đã sờn gáy, đặt lên bàn.

Trang đầu tiên đề tháng Một năm 2008. Mỗi dòng là một tháng lương: lương bao nhiêu, trích bao nhiêu, gửi vào đâu. Những trang về sau có thêm một cột: ngày nhận cổ tức, bao nhiêu tiền. Ở mấy năm thị trường đổ dốc — 2008, 2011, 2022 — có cùng một dòng chữ ngắn, nét chữ giáo viên ngay ngắn:

> *“Giá giảm. Cổ tức vẫn về. Không bán.”*

Mười tám năm, một nguyên tắc: lương về là trích ngay mười lăm phần trăm, phần còn lại mới đem đi chợ. Tiền trích ra chỉ đặt vào những thứ trả tiền cho mình đều đặn. Không thứ gì quá lớn trong rổ. Chỉ tiêu phần cổ tức và tiền lãi, không bao giờ đụng vào vốn. Đến cuối năm 2026, theo số ghi trong cuốn sổ, mỗi tháng tiền của bà tự mang về khoảng chín triệu đồng — nhiều hơn cả lương hưu của bà — mà bà không phải đứng lớp thêm một tiết nào.

Người con trai ngồi lật từng trang, không hỏi vay nữa.

Hai nhân vật ấy là Đỗ Minh Tuấn và mẹ anh, bà Nguyễn Thị Lựu. Bạn sẽ đi cùng họ suốt ba mươi ba bí mật của cuốn sách này. Tôi kể cảnh này đầu tiên vì nó chứa gần như trọn vẹn điều cuốn sách muốn nói: khoảng cách giữa người hết tiền ngày hai mươi và người có tiền tự đi làm thay mình **hiếm khi nằm ở mức lương**. Lương giáo viên của bà Lựu những năm 2008 thấp hơn lương của Tuấn bây giờ nhiều lần. Khoảng cách nằm ở chỗ người ta làm gì trong hai mươi bốn giờ đầu tiên sau khi tiền về — và có giữ được việc ấy qua hai trăm kỳ lương hay không.

Tôi là Lại Thế Vũ, nhiều người quen gọi là Dr Land. Từ năm 2005, tôi làm Trưởng phòng Tổ chức – Hành chính kiêm Thư ký Hội đồng quản trị ở một công ty xây dựng liên doanh nước ngoài — những công trình thuỷ điện, đường hầm, bệnh viện. Nói cách khác, tôi từng là một người làm công ăn lương, và cũng là người ngày ngày làm bảng lương, đọc phiếu lương, nghe đủ chuyện “lương về rồi lại đi” của anh chị em trong công ty. Năm 2012, tôi lập công ty riêng, làm nhà hàng, phân phối thương mại và đầu tư bất động sản. Từ đó tôi đứng ở phía bên kia bàn: phía trả lương. Và tôi lại thấy đúng cảnh cũ lặp lại: cùng một mức lương, có người ba năm sau đã có một khoản để dành đáng kể, có người vẫn xin ứng lương từ ngày hai mươi.

Nhìn đồng lương từ cả hai phía suốt hơn hai mươi năm, tôi tin một điều: người giữ được tiền hiếm khi biết nhiều mẹo hơn người khác. Họ chỉ làm đúng thứ tự, và làm đều. Cuốn sách này là thứ tự ấy, viết ra thành từng bước cho người làm công Việt Nam.

Cuốn sách này viết cho ai

Trong hơn ba nghìn cuốn ebook tôi đã viết và đóng gói, cùng vài nghìn người tôi từng tư vấn, đào tạo và kèm cặp, những câu hỏi về tiền lương lặp lại đến mức tôi có thể chia người hỏi thành ba kiểu. Có lẽ bạn sẽ thấy mình ở một trong ba.

Kiểu thứ nhất: người "tiêu linh tinh thôi". Lương của bạn không cao, có thể dưới mười hai triệu, cũng có thể cao hơn. Bạn không nợ nần gì lớn, không phải người hoang phí. Nhưng tháng nào cũng hết tiền trước ngày lương mới, và khi ai hỏi tiền đi đâu, câu trả lời thật nhất bạn có là "tiêu linh tinh thôi". Bạn từng thử ghi chi tiêu, thử để dành, và bỏ cuộc sau vài tuần. Với bạn, cuốn sách bắt đầu từ Phần I và Phần II: thay một câu hỏi trong đầu, rồi cài một hệ thống để không phải dựa vào ý chí nữa.

Kiểu thứ hai: người đang gồng nợ. Bạn có một hai tấm thẻ tín dụng đang trả mức tối thiểu, một khoản trả góp điện thoại hay xe máy, có khi thêm một khoản vay qua ứng dụng mà bạn ngại nghĩ tới. Lương của bạn có thể khá — mười lăm, hai mươi, hai lăm triệu — nhưng phần lớn đã có chủ trước khi về đến tài khoản. Đây chính là chỗ của Tuấn ở trang đầu. Với bạn, cuốn sách dồn sức vào Phần III: dập lửa nợ đắt theo một kế hoạch có ngày về đích, dựng một chiếc phao nhỏ để không phải quẹt thẻ lại, và nhận diện những cái bẫy nhắm đúng vào người có lương.

Kiểu thứ ba: người đã có dư nhưng không biết đặt đâu. Lương của bạn trên ba mươi triệu, hoặc đã có một khoản vốn nho nhỏ. Bạn không còn nợ đắt. Nhưng tiền nằm im trong tài khoản thanh toán, hoặc nằm rải rác theo lời rủ của người quen: một ít cổ phiếu nghe tin đồn, một ít vàng, một ít tiền mã hoá. Lương tăng, mà mức sống tăng còn nhanh hơn. Với bạn, cuốn sách nằm ở Phần IV, Phần V và Phần VI: đầu tư theo luật của bà Lựu, nuôi thu nhập chủ động, và trả lời câu hỏi mà rất ít người tự hỏi — bao nhiêu thì đủ.

Ba kiểu người đọc ấy cũng là ba tầng mà bạn sẽ gặp ở cuối mỗi chương, trong hộp 🎯 "Bạn đang ở tầng nào": lương dưới mười hai triệu; từ mười hai đến ba mươi triệu; trên ba mươi triệu hoặc đã có vốn. Mỗi tầng có việc làm ngay khác nhau. Không tầng nào "kém" hơn tầng nào — chỉ là điểm xuất phát khác nhau trên cùng một con đường.

Nguồn cảm hứng và những gì đã được viết lại

Tôi cần nói rõ cuốn sách này từ đâu ra. Nó lấy cảm hứng từ những chia sẻ của nhà đầu tư Kevin O'Leary trong một buổi phỏng vấn về tiền lương, tiết kiệm và đầu tư: trả cho mình trước ngay khi lương về; chỉ mua những thứ trả tiền cho mình; không để một khoản nào chiếm quá lớn trong danh mục; chi tiêu vặt đắt hơn ta tưởng nếu nhìn bằng con mắt hai mươi năm; tập nói điều quan trọng thật ngắn gọn; giữ tên tuổi của mình như giữ tài sản. Trong buổi chia sẻ ấy, ông kể về người mẹ của mình — một người đi làm bình thường, cả đời chỉ đầu tư vào những thứ trả cổ tức và chỉ tiêu phần cổ tức ấy. Câu chuyện đó là hạt giống của nhân vật bà Lựu. Nhưng tôi không dịch, không trích nguyên văn, và không đi theo bố cục buổi nói chuyện. Mọi ý tưởng được **viết lại hoàn toàn** cho người làm công Việt Nam: lương tính bằng đồng, phiếu lương có bảo hiểm xã hội mười phẩy năm phần trăm, thuế thu nhập cá nhân năm bậc, thẻ tín dụng lãi khoảng ba mươi phần trăm một năm, cổ tức về tài khoản sau khi đã bị trừ thuế năm phần trăm. Mọi điểm pháp lý được đối chiếu với pháp luật Việt Nam, kiểm đến ngày 27/11/2026. Và cuối mỗi chương có một hộp 🔎 **Kiểm chứng: đúng – sai – chưa chắc**, nơi tôi đặt những nhận định từ nguồn cảm hứng ấy, cùng những niềm tin phổ biến về tiền bạc, lên bàn cân: điều gì đúng, điều gì sai khi đem về Việt Nam, điều gì đến giờ vẫn chưa ai dám chắc. Một ý hay ở nước khác chưa chắc đúng ở đây — và tôi muốn bạn thấy rõ chỗ nào là chỗ nào.

Thêm một điều quan trọng không kém. **Bà Lựu, anh Tuấn, chị Nhung và mọi nhân vật khác trong sách là tình huống minh hoạ tổng hợp.** Tên đã thay đổi; những câu chuyện được ghép lại từ rất nhiều hoàn cảnh có thật của những người mẹ, người bà, người con đi làm mà có lẽ ai trong chúng ta cũng biết vài người. Các con số của họ — mười sáu triệu, bốn mươi sáu triệu nợ thẻ, hai tỷ một trăm triệu trong cuốn sổ — là **số giả định**, được tính lại bằng bảng tính để khớp với nhau từ chương đầu đến chương cuối, nhưng không phải thành tích của một người có thật, càng không phải lời hứa về kết quả của bạn. Chỗ nào tôi kể chuyện của chính mình, tôi nói rõ là chuyện của tôi.

Chữ "x10" và chữ "không cần vất vả" — nói cho thật

Tên cuốn sách có hai cụm từ mà tôi biết sẽ làm một số bạn nhíu mày: "x10 thu nhập" và "không cần vất vả". Tôi giữ tên ấy, nhưng tôi nợ bạn một lời giải thích trung thực ngay từ trang đầu, trước khi bạn bỏ thêm một phút nào.

"x10" nghĩa là gì. Đó là **tổng thu nhập hằng tháng** — gồm lương, thu nhập từ một nghề tay trái, và dòng tiền rút ra được từ các khoản đầu tư — gấp khoảng mười lần so với ngày bắt đầu, sau **khoảng mười tám năm**, **theo những giả định cụ thể**. Không phải lương của bạn tự nhiên tăng gấp mười. Không phải trong một hai năm.

Trong mô hình của Tuấn ở Bí mật 4, năm gốc là tháng Mười năm 2027, khi anh hai mươi chín tuổi, vừa trả xong nợ thẻ, lương thực nhận mười sáu triệu. Giả định là: lương tăng mười phần trăm mỗi năm nhờ nâng kỹ năng; mỗi tháng đầu tư hai mươi phần trăm lương; lợi suất đầu tư chín phần trăm một năm; dòng tiền rút ra tính sáu phần trăm trên vốn; từ năm 2030 có thêm nghề tay trái khoảng năm triệu mỗi tháng. Với những giả định ấy, tổng thu nhập mỗi tháng đi từ mười sáu triệu năm 2027 lên khoảng một trăm năm mươi bảy triệu năm 2045 — tức khoảng **gấp chín lần tám** — và vượt mốc gấp mười vào năm 2046.

Và đây là phần người bán sách thường không nói. Đó là con số **danh nghĩa**. Mười tám năm nữa, một trăm năm mươi bảy triệu không mua được những gì một trăm năm mươi bảy triệu mua được hôm nay. Nếu lạm phát trung bình bốn phần trăm một năm, con số ấy tương đương khoảng bảy mươi bảy triệu tiền năm 2027 — tức **khoảng gấp bốn lần tám theo sức mua**, không phải gấp mười. Vẫn là một sự đổi đời với một người bắt đầu từ con số âm. Nhưng nó là gấp gần năm lần, và tôi muốn bạn nghe điều đó từ tôi, ở trang này, chứ không phải tự phát hiện ra ở năm thứ mười.

Còn một sự thật nữa: **cái làm nên chữ x10 không phải đầu tư**. Khi Bí mật 4 đổi từng giả định một, hai thứ nặng ký nhất hiện ra là tốc độ tăng lương và nghề tay trái. Bỏ một trong hai, mốc gấp mười lùi thêm khoảng bốn năm. Bỏ cả hai, mốc ấy không đến trong ba mươi năm. Đầu tư chỉ nhân lên được thứ mà bạn tự tạo ra. Vì thế cuốn sách có hẳn một Phần về tăng thu nhập chủ động, và vì thế tôi không bao giờ nói "ai cũng làm được trong ngần ấy năm". Lương có năm không tăng. Thị trường có năm đi ngược. Đời có năm ốm đau.

"Không cần vất vả" nghĩa là gì. Không có nghĩa là không làm gì. Nó có nghĩa là bạn **không phải làm thêm giờ đến kiệt sức**, không phải canh bảng giá mỗi ngày, không phải gồng mình nhịn ăn nhịn mặc bằng ý chí. Bạn cài một hệ thống một lần cho đúng — lệnh chuyển tiền tự động, tài khoản tách riêng, bảng ngân sách — rồi mỗi tháng dành khoảng ba mươi đến sáu mươi phút trông coi nó. Kỷ luật được đặt vào hệ thống thay cho ý chí, thứ vốn rất mệt mỏi vào cuối một ngày

làm việc. Phần cần công sức thật là việc nâng kỹ năng và làm tốt công việc ở Phần V — nhưng đó là công sức đầu tư vào chính bạn, trong giờ làm và giờ học, không phải chạy thêm ca.

Ba điều cuốn sách này không làm

Một cuốn sách về tiền nên nói rõ giới hạn của mình. Đây là ba điều cuốn sách này không làm, và tôi đề nghị bạn giữ ba điều ấy trong đầu khi đọc mọi trang sau.

Một, nó không hứa hẹn kết quả. Mọi con số về lợi suất, về tăng lương, về chữ x10 là giả định để bạn thấy cơ chế, không phải dự báo về tương lai của bạn. Tôi sẽ luôn ghi chữ "giả định" bên cạnh những con số ấy, đến mức có thể bạn thấy hơi nhàm. Đó là cố ý.

Hai, nó không khuyến nghị mua bất kỳ mã cổ phiếu, chứng chỉ quỹ, ngân hàng hay công ty chứng khoán cụ thể nào. Bạn sẽ đọc về tiêu chí chọn, về phiếu chấm điểm, về những câu hỏi phải hỏi trước khi bỏ tiền — nhưng không có cái tên nào kèm lời "nên mua". Bà Lựu trong sách có hai mươi hai mã cổ phiếu ở bảy ngành; bạn sẽ không biết đó là những mã nào, và không cần biết. Thứ đáng học là luật của bà, không phải danh sách của bà.

Ba, nó không thay cho lời khuyên của người có chứng chỉ hành nghề trong trường hợp riêng của bạn. Pháp luật về thuế, bảo hiểm xã hội, lao động, hình sự đã và đang thay đổi rất nhanh trong hai năm 2025–2026. Mọi điểm pháp lý trong sách được kiểm đến ngày 27/11/2026. Chỗ nào chưa đọc được toàn văn hoặc các nguồn chưa thống nhất, sách ghi thẳng "chưa chắc, hãy kiểm lại tại…" và chỉ nơi để bạn tự kiểm. Phụ lục A gom tất cả những chỗ "chưa chắc" ấy vào một bảng; Phụ lục B liệt kê văn bản pháp luật và bảng đối chiếu cũ – mới.

Câu dưới đây bạn sẽ gặp lại nhiều lần, ở cuối mọi chương có bàn tới đầu tư, nợ hay bảo hiểm. Tôi đặt nó ở đây lần đầu tiên:

> *Sách này chia sẻ nguyên tắc và ví dụ minh hoạ, không phải lời khuyên đầu tư hay tư vấn pháp lý cho trường hợp riêng của bạn. Mọi con số về lợi nhuận là giả định; thị trường có thể đi ngược. Trước khi bỏ tiền thật, hãy đọc kỹ tài liệu sản phẩm, hỏi người có chứng chỉ hành nghề và chỉ dùng tiền mà mất đi bạn vẫn sống bình thường.*

Đọc thế nào

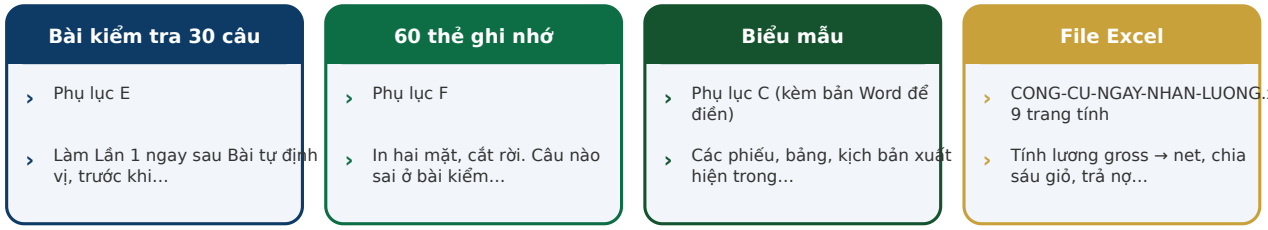

Tóm tắt: Đọc thế nào

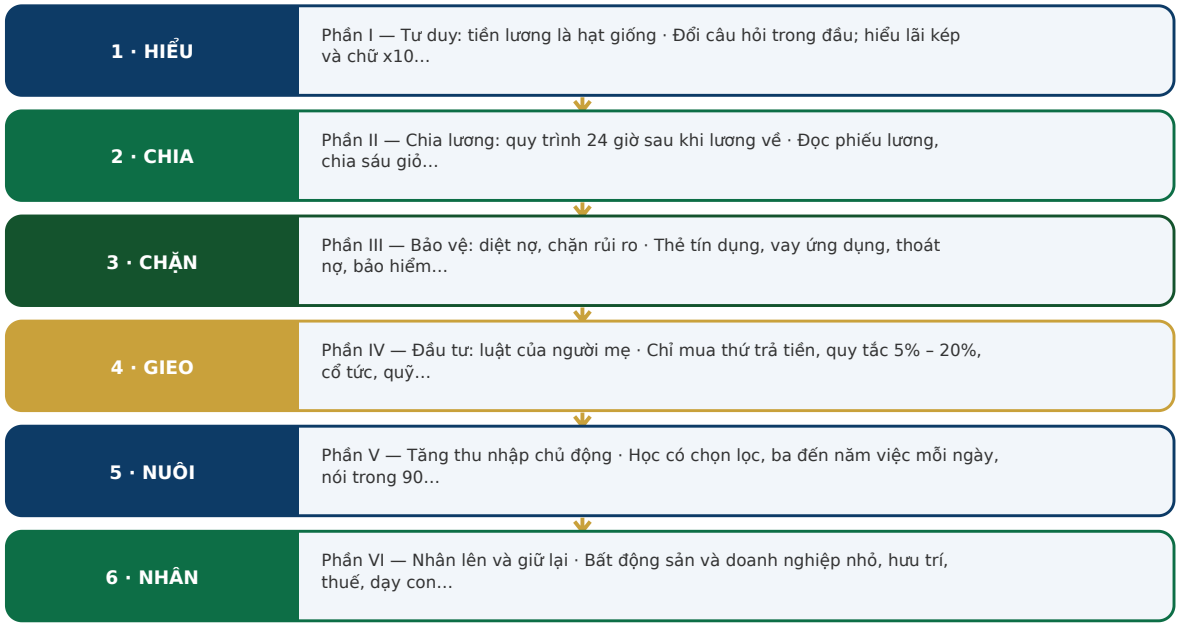

Tóm tắt: Đọc thế nào

Cuốn sách dày, và tôi biết phần lớn người đi làm không có nhiều buổi tối rảnh. Vì vậy nó được thiết kế để bạn **không cần đọc hết mới bắt đầu**. Dưới đây là bản đồ đọc.

Bộ khung: Vòng Lương 6 Bước và sáu Phần

Ba mươi ba bí mật được xếp vào sáu Phần, ứng với sáu bước của một vòng lặp mà tôi gọi là **Vòng Lương** — vì tháng nào bạn cũng đi qua cả sáu bước, mỗi kỳ lương một vòng:

Bước	Phần	Bạn làm gì	Bí mật
1 · HIỂU	Phần I — Tư duy: tiền lương là hạt giống	Đổi câu hỏi trong đầu; hiểu lãi kép và chữ x10 trung thực;	1–5

Bước	Phần	Bạn làm gì	Bí mật
		cài hệ thống thay cho ý chí	
2 · CHIA	Phần II — Chia lương: quy trình 24 giờ sau khi lương về	Đọc phiếu lương, chia sáu giỏ, tự động hoá, quỹ khẩn cấp, bịt chi vặt, giữ tiền thưởng	6–11
3 · CHẶN	Phần III — Bảo vệ: diệt nợ, chặn rủi ro	Thẻ tín dụng, vay ứng dụng, thoát nợ, bảo hiểm, tiền trong hôn nhân, bẫy lừa đảo	12–17
4 · GIEO	Phần IV — Đầu tư: luật của người mẹ	Chỉ mua thứ trả tiền, quy tắc 5% – 20%, cổ tức, quỹ mở, tiết kiệm – trái phiếu – vàng, tài sản mã hoá	18–23
5 · NUÔI	Phần V — Tăng thu nhập chủ động	Học có chọn lọc, ba đến năm việc mỗi ngày, nói trong 90 giây, nghề tay trái, giữ tên tuổi	24–28
6 · NHÂN	Phần VI — Nhân lên và giữ lại	Bất động sản và doanh nghiệp nhỏ, hưu trí, thuế, dạy con, con số đủ	29–33

Thứ tự này có lý do: không gieo khi chưa chặn, không chặn được khi chưa chia, không chia đúng khi chưa hiểu. Mỗi Phần mở bằng một trang giới thiệu ngắn cho biết bước ấy là gì, Tuấn đang ở đâu, và các Bí mật trong Phần trả lời câu hỏi nào; tiếp theo là một **sơ đồ tư duy** của Phần ấy để bạn nhìn toàn cảnh trên một trang.

Những trang mở đầu nên đọc trước

- **Đọc nhanh 80/20** — sáu ý mang lại phần lớn giá trị của cả cuốn, kèm ba lộ trình đọc theo thời gian bạn có: hai giờ tối nay, một tuần mỗi tối một giờ,

hoặc trọn bộ. Nếu bạn chỉ có một buổi tối trước ngày lương tới, hãy đọc trang đó.

- **Bài tự định vị 10 phút** — điền bằng bút vài con số thật của bạn, tự chấm sáu bước của Vòng Lương, và tra bảng để biết nên mở Bí mật nào trước.
- **Ba Bản đồ** — Bản đồ 1: Vòng Lương 6 Bước, ngày lương làm gì theo từng giờ, triệu chứng nào thì mở Bí mật nào. Bản đồ 2: pháp lý cũ và mới mà người làm công cần biết trong hai năm 2026–2027. Bản đồ 3: hộp công cụ và bảy kỹ năng — ứng dụng ngân hàng, lệnh chuyển tự động, bảng ngân sách, tài khoản chứng khoán, quỹ mở, sổ cổ tức, file Excel kèm sách.
- **Mười khái niệm cốt lõi** — mười chữ làm nền cho cả cuốn, mỗi chữ giải thích hai lần: một lần đủ đơn giản cho một bạn mười hai tuổi, một lần đủ sâu để bạn tự cầm máy tính lên kiểm.

Mỗi chương được dựng giống nhau

Mỗi Bí mật mở bằng một câu chuyện có tên người, có con số, đi qua bốn phần lớn, rồi kết bằng mục **“Gấp trang này lại thì làm gì ngay”** gồm: hộp 🎯 cho ba tầng người đọc; hộp 🔎 kiểm chứng đúng – sai – chưa chắc (khi chương có nhận định cần kiểm); hộp ⚠️ rủi ro và điều kiện áp dụng; bảng “Cách cũ và cách này”; hộp 📌 cập nhật pháp lý 2026 (khi chương có pháp lý); và một **checklist** để bạn đánh dấu. Cuối chương là phần câu hỏi thường gặp, và một câu bắc cầu sang Bí mật kế tiếp. Bạn có thể đọc một chương trong một buổi tối và làm phần checklist vào ngày lương.

Học để nhớ, không chỉ để đọc

Đọc một cuốn sách về tiền rất dễ: gật gù, gấp lại, quên. Vì vậy sách kèm theo bốn thứ để bạn biến chữ thành thói quen:

Công cụ	Ở đâu	Dùng thế nào
Bài kiểm tra 30 câu	Phụ lục E	Làm **Lần 1** ngay sau Bài tự định vị, trước khi đọc chương nào. Đọc xong cả sách, làm **Lần 2** và so điểm
60 thẻ ghi nhớ	Phụ lục F	In hai mặt, cắt rời. Câu nào sai ở bài kiểm tra thì tìm thẻ cùng chủ đề, ôn theo hộp

Công cụ	Ở đâu	Dùng thế nào
Biểu mẫu	Phụ lục C (kèm bản Word để điền)	Các phiếu, bảng, kịch bản xuất hiện trong từng chương, gom lại để in và dùng ngay
File Excel	CONG-CU-NGAY-NHAN-LUONG.xlsx — 9 trang tính	Tính lương gross → net, chia sáu giỏ, trả nợ thẻ, quỹ khẩn cấp, lãi kép và chữ x10, ngân sách tháng, danh mục 5% – 20%, thử độ nhạy của giả định. Ô vàng nhạt là ô bạn nhập

Ngoài ra, Phụ lục A là từ điển thuật ngữ, Phụ lục B là văn bản pháp luật và bảng cũ – mới, Phụ lục D gom 37 checklist: các bản đồ mở đầu, Mười khái niệm và ba mươi ba Bí mật. Mọi phép tính của Tuấn và bà Lựu trong sách đều chạy lại được trong file Excel: bạn thay số của mình vào ô vàng, và bảng tính sẽ cho bạn thấy con đường của chính bạn — kể cả khi nó chậm hơn hay nhanh hơn của Tuấn.

Lời đề nghị cuối cùng

Đừng đọc cuốn sách này như đọc một cuốn tiểu thuyết. Hãy đọc với một cây bút trong tay và ngày lương kế tiếp ghi trên lịch. Bí mật 1 kết thúc bằng một nghi thức sáu việc trong hai mươi bốn giờ. Nếu bạn chỉ làm đúng việc đầu tiên trong sáu việc ấy — chuyển phần để dành đi trước, như một giao dịch đầu tiên sau khi lương về — thì ngay ở kỳ lương tới, cuốn sách đã làm xong phần việc quan trọng nhất của nó.

Bà Lựu trong sách có một câu mà tôi rất thích, và tôi muốn mượn nó để kết lời nói đầu này. Khi Tuấn nhắn cho mẹ ảnh chụp bảng chia lương đầu tiên trong đời, kèm dòng “Mẹ, con bắt đầu rồi”, bà chỉ trả lời một câu:

> *— “Ừ. Giữ được ba tháng thì nó thành của con.”*

Chúc bạn giữ được ba tháng đầu tiên. Phần còn lại, hệ thống sẽ làm thay bạn.

Mọi góp ý, câu hỏi, hay câu chuyện ngày lương của chính bạn, tôi luôn sẵn lòng đọc — qua email **laithevuofficial@gmail.com**, Zalo **0969872012**, hoặc các trang **laithevu.com**, **laithevu.vn**, **sach.laithevu.com**.

Lại Thế Vũ – Dr Land Hà Nội, tháng 11/2026

Trang kế tiếp là sơ đồ tư duy của cả cuốn sách.

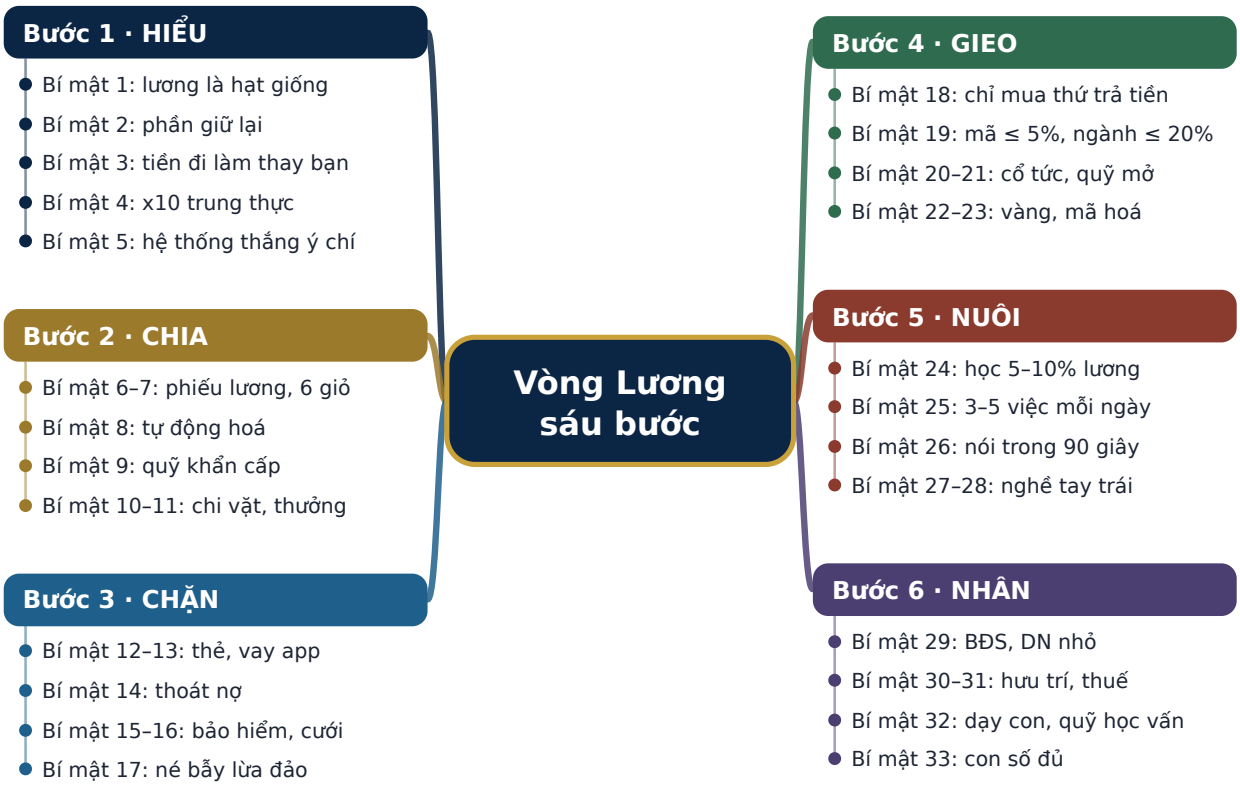

Trả cho mình trước, để tiền đi làm thay bạn. x10 là tổng thu nhập danh nghĩa sau khoảng 18 năm, theo giả định — khoảng 4,8 lần theo sức mua.

Sơ đồ tư duy cả cuốn sách: Vòng Lương 6 Bước và 33 bí mật

ĐỌC NHANH 80/20 — SÁU Ý MANG LẠI PHẦN LỚN GIÁ TRỊ

Nếu bạn chỉ có một buổi tối trước ngày lương tới, đây là những trang nên đọc.

Vì sao có chương này

Ba mươi ba bí mật là nhiều. Tôi viết đủ ba mươi ba vì mỗi người đọc đứng ở một chỗ khác nhau trên con đường: người đang ngập nợ thẻ cần Bí mật 12 hơn Bí mật 20; người sắp cưới cần Bí mật 16 hơn Bí mật 30. Nhưng tôi cũng biết phần lớn người đi làm không có ba mươi ba buổi tối rảnh. Và tôi biết một điều nữa: trong mọi cuốn sách về tiền, có một số ít ý gánh phần lớn kết quả.

Người ta hay gọi hiện tượng ấy là "quy tắc 80/20": khoảng hai mươi phần trăm nguyên nhân tạo ra khoảng tám mươi phần trăm kết quả. Tôi cần nói thẳng: con số 80/20 ở đây là **một nhận định kinh nghiệm, không phải một số đo**. Không ai đếm được chính xác sáu ý dưới đây mang lại bao nhiêu phần trăm giá trị cho bạn. Tôi chọn chúng vì hai lý do có thể kiểm được. Thứ nhất, trong mô hình của anh Tuấn mà bạn sẽ gặp ở Bí mật 4, khi tôi đổi từng giả định một để xem cái gì sụp, chính những giả định gắn với sáu ý này làm kết quả thay đổi nhiều nhất. Thứ hai, đó cũng là những việc mà khi bỏ qua, người làm công dễ quay về vạch xuất phát nhất — một lần ốm không có quỹ, một tấm thẻ trả tối thiểu mười năm, một lời rủ "lãi ba phần trăm một tháng".

Nếu bạn chỉ làm sáu việc này và không đọc thêm trang nào, bạn đã đi được phần đường quan trọng nhất. Nếu bạn đọc tiếp, sáu ý này là bộ xương để những chương còn lại bám vào.

Sáu ý cốt lõi

Ý 1 — Trả cho mình trước, và để hệ thống làm thay ý chí

Làm gì: Ngay khi lương về, việc đầu tiên là chuyển đi một tỷ lệ cố định — 5% nếu lương thấp, 10–15% nếu ổn định, đến 20% khi đã hết nợ đắt — sang một tài khoản riêng không gắn thẻ. Phần còn lại mới là tiền để sống. Đừng làm bằng tay mãi: cài

lệnh chuyển tiền định kỳ trong ứng dụng ngân hàng, đặt vào ngày **sau** ngày lương một ngày để chắc chắn tiền đã về, rồi thôi không nghĩ nữa. Áp thêm luật 72 giờ: không mua thứ gì từ một triệu trở lên chưa có trong kế hoạch tháng trong ba ngày đầu sau khi lương về.

Vì sao nặng ký: Công thức "tiết kiệm phần còn lại" đặt để dành ở cuối hàng, sau mọi cám dỗ — và phần còn lại gần như luôn bằng không. Tuấn, lương mười sáu triệu, mười ngày sau kỳ lương chỉ còn chín trăm mười hai nghìn; không có khoản nào lớn, chỉ là một chuỗi "cũng chẳng đáng bao nhiêu". Đảo vế thành "thu nhập trừ để dành bằng chi tiêu", mười lăm phần trăm của mười sáu triệu trong mười hai tháng là hai mươi tám triệu tám. Bà Lựu giữ đúng một việc ấy từ năm 2008, không bỏ tháng nào; mười tám năm sau, tiền của bà tự mang về khoảng chín triệu mỗi tháng. Tuấn cài các lệnh tự động chạy ngày mười một hằng tháng, sau khi lần đầu cài vào ngày mười thì lệnh báo lỗi lúc sáu giờ sáng vì lương chưa về — một chi tiết nhỏ cho thấy hệ thống cần được thiết kế, không chỉ được quyết tâm.

Đọc đầy đủ: Bí mật 1 (nghi thức sáu việc trong 24 giờ), Bí mật 5 (hệ thống thắng ý chí), Bí mật 8 (cài từng lệnh, khoá cửa két bằng sinh trắc học), và Bản đồ 1 (ngày lương làm gì theo từng giờ).

Ý 2 — Diệt nợ đắt trước khi nghĩ tới đầu tư

Làm gì: Viết mọi khoản nợ lên một tờ giấy — kể cả nợ người thân, trả góp, "mua trước trả sau". Ngừng quẹt thẻ cho chi tiêu. Chọn một số tiền cố định mỗi tháng **cao hơn mức tối thiểu**, chuyển ngay vào ngày lương, và chọn thứ tự trả: tuyết lở (lãi cao nhất trước) hoặc tuyết lăn (khoản nhỏ nhất trước). Bán một món đồ không dùng tới, dồn thẳng vào khoản đắt nhất. Không mở khoản vay mới nào khi tổng tiền trả nợ đã vượt khoảng ba mươi phần trăm lương thực nhận.

Vì sao nặng ký: Lãi thẻ tín dụng thực tế ở Việt Nam khoảng mười sáu đến bốn mươi phần trăm một năm — cao hơn hầu hết lợi suất đầu tư mà một người làm công có thể kỳ vọng. Trả nợ đắt chính là khoản "đầu tư" có lợi suất chắc chắn nhất bạn có. Tuấn bắt đầu với bốn mươi sáu triệu dư nợ thẻ, lãi minh hoạ khoảng hai phẩy năm phần trăm một tháng. Nếu chỉ trả tối thiểu, anh mất khoảng mười năm và tổng tiền lãi khoảng bốn mươi mốt triệu sáu — gần bằng khoản nợ gốc. Anh bán máy chơi game được chín triệu, trả ba triệu mỗi tháng, dồn mười hai triệu từ lương tháng mười ba, rồi bốn triệu hai mỗi tháng khi hết trả góp điện

thoại: hết nợ ngày 10/9/2027, tổng lãi khoảng ba triệu sáu. Chín tháng so với mười năm.

Đọc đầy đủ: Bí mật 12 (thẻ tín dụng — con dao hai lưỡi), Bí mật 13 (mua trước trả sau, vay ứng dụng và tín dụng đen), Bí mật 14 (tuyết lăn hay tuyết lở, đàm phán khi trả không nổi).

Ý 3 — Buộc chiếc phao trước khi xuống nước

Làm gì: Dựng một quỹ khẩn cấp trong tài khoản riêng, không gắn thẻ, đủ rút trong ngày. Bắt đầu nhỏ: một tháng chi thiết yếu. Mục tiêu tiếp theo: ba tháng. Người có tài sản đi vay hoặc thu nhập không đều: sáu tháng. Kể cả khi đang trả nợ, vẫn trích một khoản nhỏ mỗi tháng cho quỹ — đừng dồn trăm phần trăm vào nợ. Viết luật rút (chỉ cho việc gấp thật sự: ốm, mất việc, hỏng phương tiện đi làm) và luật bù (rút bao nhiêu, bù lại trong mấy tháng).

Vì sao nặng ký: Không có quỹ, mọi biến cố nhỏ đều đẩy bạn quay lại quẹt thẻ, và kế hoạch trả nợ gãy ở tháng thứ ba. Không có quỹ, bạn cũng sẽ phải bán khoản đầu tư đúng lúc giá thấp nhất. Tuấn trích tám trăm nghìn mỗi tháng cho quỹ ngay trong giai đoạn trả nợ, cộng bốn triệu từ lương tháng mười ba. Tháng Tư năm 2027 xe máy hỏng hai triệu mốt: anh trả bằng quỹ, không quẹt thẻ, rồi bù lại bằng cách tạm dừng giỏ học và giỏ hưởng thụ bốn tháng. Ngày hết nợ, quỹ của anh có mười hai triệu. Khi cưới, Nhung góp hai mươi triệu, thành quỹ chung ba mươi hai triệu.

Đọc đầy đủ: Bí mật 9 (quỹ khẩn cấp — bao nhiêu là đủ, để ở đâu, luật rút và luật bù), Bí mật 7 (vị trí của quỹ trong sáu giỏ lương), Bí mật 15 (bảo hiểm — lớp áo thứ hai sau quỹ).

Ý 4 — Đầu tư theo luật của bà Lựu

Làm gì: Khi đã hết nợ đắt và có quỹ khẩn cấp, mỗi tháng tự động đưa một tỷ lệ cố định vào đầu tư — với người đã ổn định là khoảng 15–20% lương. Giữ đúng bốn luật còn lại (luật trích trước đã nằm ở Ý 1): **chỉ mua thứ trả tiền cho mình** (cổ tức tiền mặt, tiền lãi, chứng chỉ quỹ của những rổ tài sản như vậy); **không mã nào quá 5% danh mục, không ngành nào quá 20%** — vượt thì bán bớt phần vượt, mỗi năm rà một lần; **chỉ tiêu cổ tức và tiền lãi, không đụng vào vốn**; và **ghi sổ từng đồng** tài sản trả về. Người không có thời gian chọn từng công ty thì dùng đầu tư định kỳ chứng chỉ quỹ mở vào đúng ngày sau ngày lương.

Vì sao nặng ký: Luật này không làm ai giàu nhanh, nhưng nó giữ cho bạn không bao giờ mất tất cả vì một lần đoán sai. Bà Lựu không đọc báo chứng khoán hằng ngày; theo số minh hoạ, danh mục khoảng hai tỷ một trăm triệu của bà — khoảng một tỷ rưỡi cổ phiếu ở hai mươi hai mã, bảy ngành, cùng khoảng sáu trăm triệu tiền gửi — trả về khoảng chín triệu mỗi tháng trước thuế. Những năm thị trường giảm mạnh, bà không bán, vì cổ tức vẫn về. Ngược lại, anh Diệp trong Bí mật 19 dồn bốn trăm triệu vào một mã "chắc thắng". Từ tháng Mười năm 2027, Tuấn bắt đầu đầu tư ba triệu hai mỗi tháng, tự động, bằng đúng luật của mẹ.

Đọc đầy đủ: Bí mật 3 (tiền phải đi làm thay bạn), Bí mật 18 (chỉ mua thứ trả tiền cho bạn), Bí mật 19 (quy tắc 5% – 20%), Bí mật 21 (quỹ mở, ETF và đầu tư định kỳ); thêm Bí mật 20 nếu bạn muốn tự chọn cổ phiếu cổ tức.

Ý 5 — Nuôi thu nhập chủ động: kỹ năng, chín mươi giây, nghề tay trái

Làm gì: Dành 5–10% lương cho việc học có chọn lọc — kỹ năng giải quyết đúng vấn đề đang làm người trả lương mất tiền. Mỗi sáng chọn ba đến năm việc tạo ra kết quả, làm cho xong, và **ghi kết quả bằng con số** (giảm bao nhiêu tồn kho, tiết kiệm bao nhiêu giờ, giảm giá mua bao nhiêu). Khi có số, xin tăng lương bằng một bài trình bày chín mươi giây: ý lớn, vì sao là bạn, con số đề nghị — rồi im lặng. Khi công việc chính đã vững, mở một nghề tay trái từ chính kỹ năng ấy, giữ ba lằn ranh với công ty: giờ làm, dữ liệu, khách hàng.

Vì sao nặng ký: Đây là ý nặng ký nhất, dù nghe ít "tài chính" nhất. Trong mô hình x10 của Tuấn, nếu lương chỉ tăng năm phần trăm mỗi năm thay vì mười, tổng thu nhập năm 2045 là khoảng một trăm lẻ một triệu rưỡi thay vì một trăm năm mươi bảy triệu một; không có nghề tay trái, con số ấy là khoảng một trăm lẻ năm triệu một. Bỏ cả hai, mốc gấp mười không đến trong ba mươi năm. Đầu tư chỉ nhân lên được thứ bạn tự tạo ra. Cụ thể với Tuấn: những tháng ghi chép kết quả công việc năm 2027 quy ra khoảng bốn trăm ba mươi hai triệu đồng mỗi năm cho công ty; chín mươi giây trình bày ngày 8/12/2027 đổi thành mười phần trăm tăng lương, thực nhận lên mười bảy triệu sáu từ tháng Hai năm 2028. Năm 2030, nghề bóc tách khối lượng, lập dự toán vật tư điện cho thợ và chủ nhà tự xây mang về khoảng năm triệu mỗi tháng năm đầu.

Đọc đầy đủ: Bí mật 24 (khoản đầu tư lãi nhất là vào chính bạn), Bí mật 25 (ba đến năm việc mỗi ngày), Bí mật 26 (nói điều quan trọng trong 90 giây), Bí mật 27

(nghề tay trái và thu nhập thứ hai), Bí mật 28 (giữ tên tuổi như giữ tài sản).

Ý 6 — Tránh bẫy và đừng để lối sống nuốt phần tăng thêm

Làm gì: Soát sao kê ba tháng, khoanh mọi khoản chi vặt, quyết từng nhóm: giữ, giảm hay bỏ — giữ lại niềm vui, bỏ đi thói quen. Với mọi khoản tiền về nhiều hơn bình thường (thưởng, lương tháng mười ba, lần tăng lương), viết phiếu chia **trước** ngày tiền về; với lần tăng lương, áp luật **chia đôi phần tăng thêm**: một nửa vào tiết kiệm và đầu tư, một nửa cho cuộc sống. Và thuộc lòng bốn chữ của mọi cái bẫy: **vội – sợ – tham – tin**. Bất kỳ lời mời nào hứa lãi cố định cao theo tháng, bất kỳ cuộc gọi nào đòi chuyển tiền gấp — dừng lại, tự gọi lại qua số bạn đã biết, không chuyển tiền.

Vì sao nặng ký: Hai thứ này lặng lẽ phá hết những gì năm ý trên dựng lên. Chi vặt của Tuấn trước khi làm theo sách khoảng năm triệu rưỡi mỗi tháng; nếu khoản ấy được đặt đều vào một danh mục giả định chín phần trăm một năm trong hai mươi năm, nó thành khoảng ba tỷ sáu trăm bảy mươi triệu danh nghĩa — khoảng một tỷ sáu trăm tám mươi triệu theo sức mua nếu lạm phát bốn phần trăm. Anh Định, đồng nghiệp của Tuấn, lương thực nhận đi từ mười lăm triệu năm 2020 lên khoảng hai mươi sáu triệu sáu năm 2026, mà tài khoản vẫn không dư — mỗi lần tăng lương đều biến thành một nấc mức sống mới. Còn bẫy: tháng Tư năm 2027, bà Lựu nhận cuộc gọi giả giọng Tuấn xin chuyển gấp ba mươi triệu, và không mất đồng nào chỉ vì bà gọi lại cho con. Anh Dũng, đồng nghiệp khác, vay tiền để "đầu tư lãi ba phần trăm một tháng" và mất một trăm bảy mươi sáu triệu.

Đọc đầy đủ: Bí mật 10 (bữa trưa 700 nghìn và cái giá thật của chi tiêu vặt), Bí mật 11 (thưởng, tăng lương, lương tháng 13), Bí mật 17 (những cái bẫy nhắm vào người có lương), Bí mật 13 (bậc thang vay không được bước xuống).

Sáu ý trên một trang

Nếu chỉ chép một trang, hãy chép trang này. Tối trước ngày lương, đọc lại sáu câu hỏi ở cột giữa. Câu nào bạn trả lời "chưa", đó là việc của kỳ lương tới.

#	Ý	Câu hỏi tự kiểm trước ngày lương	Bí mật
1	Trả cho mình trước, để hệ thống	Lệnh chuyển phần để dành đã cài chưa, chạy ngày nào, bao nhiêu phần trăm?	1, 5, 8

#	Ý	Câu hỏi tự kiểm trước ngày lương	Bí mật
	làm thay ý chí		
2	Diệt nợ đắt trước khi đầu tư	Tôi biết tổng nợ, lãi từng khoản và ngày về đích chưa? Kỳ này trả cao hơn tối thiểu bao nhiêu?	12, 13, 14
3	Buộc chiếc phao trước khi xuống nước	Quỹ khẩn cấp của tôi đủ mấy tháng chi thiết yếu? Nằm ở tài khoản không gắn thẻ chưa?	7, 9, 15
4	Đầu tư theo luật của bà Lựu	Thứ tôi đang giữ trả tiền cho tôi cái gì? Có mã nào quá 5%, ngành nào quá 20% không?	3, 18, 19, 21
5	Nuôi thu nhập chủ động	Tháng này tôi tạo ra kết quả nào đo được bằng con số? Giỏ học đang dùng cho kỹ năng gì?	24, 25, 26, 27, 28
6	Tránh bẫy và lạm phát lối sống	Khoản tiền bất thường sắp về đã có phiếu chia chưa? Tôi có đang cân nhắc lời mời “lãi cao, rút lúc nào cũng được” nào không?	10, 11, 13, 17

Ba lộ trình đọc theo thời gian bạn có

Không có cách đọc nào là đúng duy nhất. Chọn lộ trình hợp với số buổi tối bạn thật sự có — một lộ trình ngắn đi hết vẫn hơn một lộ trình dài bỏ dở ở chương bốn.

Lộ trình	Đọc gì, theo thứ tự	Làm gì sau khi đọc	Phù hợp với ai
Hai giờ tối nay	Chương này → Bài tự định vị 10 phút → Bí mật 1 → Bản đồ 1 (phần “Ngày lương làm gì theo giờ” và bảng triệu chứng) → một Bí mật ứng với bước yếu nhất của bạn theo bảng tra ở Bài tự định vị	Điền mẫu “Nghi thức ngày lương”; cài một lệnh chuyển tự động; liệt kê mọi khoản nợ	Ngày lương chỉ còn vài hôm; bạn muốn làm đúng

Lộ trình	Đọc gì, theo thứ tự	Làm gì sau khi đọc	Phù hợp với ai
			một vòng trước đã
Một tuần, mỗi tối một giờ	Tối 1: Bài tự định vị + Bài kiểm tra Lần 1 (Phụ lục E) + Bí mật 1. Tối 2: Bí mật 5 và 8. Tối 3: Bí mật 12 và 14 (hoặc Bí mật 9 nếu không nợ). Tối 4: Bí mật 9 và 10. Tối 5: Bí mật 18 và 19. Tối 6: Bí mật 24 và 26. Tối 7: Bí mật 11 và 17, rồi làm lại bảng "Sáu ý trên một trang"	Mỗi tối làm checklist của chương vừa đọc; cuối tuần mở file Excel, thay số của mình vào trang Chia lương và trang Trả nợ thẻ	Người muốn có nền vững trong một tuần, sau đó đọc tiếp theo nhu cầu
Trọn bộ	Lời nói đầu → Bài tự định vị → Bài kiểm tra Lần 1 → ba Bản đồ → Mười khái niệm → sáu Phần theo thứ tự, mỗi tuần một Phần → Lời kết → Bài kiểm tra Lần 2	Làm checklist từng chương vào ngày lương; ôn 60 thẻ ghi nhớ (Phụ lục F) theo hộp; mỗi quý xem lại Bài tự định vị	Người muốn đổi hẳn cách sống với đồng lương trong một đến hai tháng

Dù chọn lộ trình nào, **đừng bỏ qua Ý 1 và Ý 2**. Năm ý còn lại đều đứng trên hai ý này: không có phần để dành tự đi trước thì chẳng có gì để đầu tư, và còn nợ đắt thì mọi khoản đầu tư đều đang chạy thua tiền lãi. Hai ý ấy cũng là hai ý duy nhất bạn có thể làm xong ngay ở kỳ lương tới, chỉ với chiếc điện thoại và một tờ giấy.

Trang kế tiếp là sơ đồ tư duy của sáu ý này.

Dù chọn lộ trình nào, đừng bỏ qua Ý 1 và Ý 2 — hai việc làm xong ngay ở kỳ lương tới, chỉ với điện thoại và một tờ giấy.

Sơ đồ tư duy Đọc nhanh 80/20: sáu ý cốt lõi và ba lộ trình đọc

BÀI TỰ ĐỊNH VỊ 10 PHÚT

Một cây bút, phiếu lương tháng gần nhất và ứng dụng ngân hàng mở sẵn — mười phút để biết bạn đang đứng ở đâu trên Vòng Lương và nên mở Bí mật nào trước tiên.

Trước khi bắt đầu

Bài này không chấm đỗ trượt. Nó chỉ làm một việc: đặt một dấu chấm "bạn đang ở đây" lên tấm bản đồ, để bạn không phải đọc ba mươi ba bí mật theo thứ tự nếu chỗ đau của bạn nằm ở Bí mật 12.

Ba quy ước nhỏ:

- **Điền bằng bút, điền số thật.** Không làm tròn cho đẹp, không ghi số "tháng bình thường" nếu tháng nào cũng bất thường. Không nhớ thì mở ứng dụng ngân hàng, sao kê thẻ, phiếu lương. Con số sai ở đây sẽ đưa bạn tới sai chương.
- **Đơn vị là triệu đồng mỗi tháng**, trừ chỗ ghi khác. Ba triệu rưỡi ghi 3,5.
- **Ghi ngày làm bài ở góc trang.** Ba tháng sau, sáu tháng sau, bạn sẽ làm lại đúng bài này và so. Thứ đáng nhìn không phải điểm tuyệt đối, mà là mũi tên đi lên hay đi xuống.

Phần 1 — Bảy con số thật của bạn

```
BẢY CON SỐ CỦA TÔI — ngày làm bài: ___/___/_____

1. Lương thực nhận (net) tháng gần nhất ..... _________ triệu
   Lương về ngày ____ hằng tháng
   Thu nhập khác đều đặn mỗi tháng (nếu có) ..... _________ triệu

2. Chi tiêu yếu một tháng ..... _________ triệu
   (nhà/thuê nhà + ăn uống + đi lại + điện nước mạng điện thoại
    + gửi bố mẹ/nuôi con + trả góp bắt buộc. KHÔNG tính cà phê,
    giao đồ ăn, mua sắm, gói đăng ký)

3. Nợ đang có (kể cả nợ người thân, trả góp, mua trước trả sau)
   Khoản 1: _____________  dư nợ _______  lãi ____%/năm  trả/tháng _______
```

```
   Khoản 2: _____________  dư nợ _______  lãi ____%/năm  trả/tháng _______
   Khoản 3: _____________  dư nợ _______  lãi ____%/năm  trả/tháng _______
   TỔNG dư nợ: _________ triệu   TỔNG trả mỗi tháng: _________ triệu
   Có khoản nào tôi chỉ trả mức tối thiểu?   □ Có   □ Không

4. Quỹ khẩn cấp – tiền rút được trong ngày, KHÔNG tính tiền đầu tư,
   vàng cưới, tiền trong tài khoản đang tiêu hằng ngày .. _________ triệu

5. Tháng vừa rồi tôi để dành/đầu tư được (không tính tiền trả nợ)
   ..................................... _________ triệu
   Số này có chuyển đi NGAY khi lương về không? □ Có □ Không
   Có lệnh chuyển tự động không?                 □ Có □ Không

6. Đầu tư: tôi đang có khoản nào trả tiền đều cho tôi
   (cổ tức, tiền lãi, chứng chỉ quỹ, cho thuê)?   □ Chưa   □ Có:
   Tổng giá trị _________ triệu   Khoản lớn nhất chiếm ____% tổng

7. Nguồn thu thứ hai ngoài lương:   □ Chưa có   □ Có, khoảng _______ triệu/tháng
   Trong 12 tháng qua lương tôi tăng ____%  (không tăng ghi 0)
```

Bây giờ tính bốn chỉ số. Chỉ cần máy tính trên điện thoại.

```
BỐN CHỈ SỐ CỦA TÔI

A. Tỷ lệ thiết yếu  = (2) ÷ (1) × 100 = _______ %
B. Tỷ lệ trả nợ     = tổng trả nợ/tháng ở (3) ÷ (1) × 100 = _______ %
C. Số tháng có phao = (4) ÷ (2) = _______ tháng
D. Tỷ lệ giữ lại    = (5) ÷ (1) × 100 = _______ %
```

Chỉ số	Vùng xanh	Vùng vàng	Vùng đỏ	Đọc ở đâu
A. Tỷ lệ thiết yếu	Dưới 60%	60–70%	Trên 70%	Bí mật 7
B. Tỷ lệ trả nợ	0–15%	15–30%	Trên 30% — ngừng mọi khoản vay mới	Bí mật 13, 14
C. Số tháng có phao	Từ 3 tháng	1–3 tháng	Dưới 1 tháng	Bí mật 9
D. Tỷ lệ giữ lại	Từ 15%	5–15%	Dưới 5%	Bí mật 1, 2

Để bạn có điểm so, đây là bốn chỉ số của anh Tuấn ngày 10/12/2026, trước khi làm theo sách: lương net 16; chi thiết yếu 11,2 cộng trả góp điện thoại 1,2; nợ thẻ 46 triệu đang trả tối thiểu; quỹ khẩn cấp 0; tháng nào cũng âm khoảng 1,9 triệu

vì chi vặt. Tỷ lệ thiết yếu khoảng 78% (tính cả trả góp), tỷ lệ trả nợ khoảng 22% nếu tính mức tối thiểu 5% dư nợ thẻ cộng trả góp, số tháng có phao bằng 0, tỷ lệ giữ lại âm. Ba ô đỏ, một ô vàng. Chín tháng sau anh hết nợ thẻ; mười hai tháng sau, bốn ô đều đã sang vàng hoặc xanh. Ô đỏ không phải bản án — nó chỉ là chỗ bắt đầu.

Phần 2 — Tự chấm sáu bước của Vòng Lương

Với mỗi bước, đọc ba mốc mô tả rồi khoanh một số từ 1 đến 10 sát nhất với bạn **hôm nay**, không phải với điều bạn định làm. Nếu phân vân giữa hai số, chọn số thấp hơn.

Bước	Điểm 1–3 nghĩa là	Điểm 4–7 nghĩa là	Điểm 8–10 nghĩa là
1 · HIỂU	Tôi nghĩ "lương cao hơn thì sẽ để dành được"; chưa từng tính lãi kép	Tôi biết nên trả cho mình trước nhưng chưa làm đều; hiểu lờ mờ lạm phát	Tôi giải thích được vì sao tỷ lệ giữ lại quan trọng hơn mức lương, và chữ x10 danh nghĩa khác thực ở đâu
2 · CHIA	Không có ngân sách; không đọc phiếu lương; hết tiền trước ngày 20	Có chia giỏ nhưng làm tay, tháng nhớ tháng quên; thỉnh thoảng đọc phiếu lương	Có lệnh chuyển tự động ngày lương; sáu giỏ ở tài khoản/ví tách riêng; đọc phiếu lương mỗi tháng
3 · CHẶN	Có nợ thẻ/vay trả tối thiểu; không có quỹ; chưa từng rà bảo hiểm	Đang trả nợ theo kế hoạch hoặc có quỹ dưới 3 tháng; biết vài dấu hiệu lừa đảo	Không nợ lãi cao; quỹ từ 3 tháng; bảo hiểm đúng nhu cầu; đã nói chuyện tiền với người bạn đời
4 · GIEO	Chưa đầu tư, hoặc đầu tư theo tin đồn, dồn vào một chỗ	Có đầu tư nhưng không đều; chưa kiểm tỷ trọng từng mã/ngành	Đầu tư định kỳ 15–20% lương; không mã nào quá 5%, không ngành nào quá 20%; ghi sổ cổ tức
5 · NUÔI	Lương hai năm không tăng; không có kế hoạch học; không ghi kết quả công việc	Có học, có tăng lương nhưng chưa gắn với kết quả đo được	Giỏ học 5–10% lương; ghi kết quả bằng số; đã xin tăng lương bằng số liệu hoặc có nguồn thu thứ hai
6 · NHÂN	Chưa từng mở VssID; không biết thuế mình nộp bao nhiêu; chưa nghĩ tới con số đủ	Biết số năm đóng bảo hiểm, có quyết toán thuế; có ý định hưu trí nhưng chưa có số	Có kế hoạch hưu trí một trang; quyết toán đúng mọi nguồn thu; đã tính con số đủ của gia đình

```
ĐIỂM SÁU BƯỚC CỦA TÔI

1 · HIẾU   ____ /10        4 · GIEO   ____ /10
2 · CHIA   ____ /10        5 · NUÔI   ____ /10
3 · CHẶN   ____ /10        6 · NHÂN   ____ /10

Bước yếu nhất của tôi: _____________________
(Nếu hai bước bằng điểm nhau, chọn bước ĐỨNG TRƯỚC trong vòng:
 nền móng phía trước thường là gốc của trục trặc phía sau.)

Hai luật ghi đè — đánh dấu nếu đúng với bạn:
□ Tôi có khoản nợ lãi trên 20%/năm hoặc chỉ trả tối thiểu
   → bước yếu nhất của tôi là 3 · CHẶN, dù điểm thế nào.
□ Chỉ số C (số tháng có phao) dưới 1 tháng và tôi không có nợ đắt
   → bước yếu nhất của tôi là 2 · CHIA (dựng quỹ trước).
```

Hai luật ghi đè có lý do. Một người có thể tự chấm bước Gieo rất thấp và muốn lao vào học đầu tư ngay; nhưng nếu đang trả lãi thẻ khoảng ba mươi phần trăm một năm, mọi khoản đầu tư đều đang chạy thua tiền lãi. Tương tự, đầu tư khi chưa có phao nghĩa là chỉ một lần ốm cũng có thể buộc bạn bán tài sản đúng lúc giá thấp nhất.

Phần 3 — Bạn ở tầng nào

Sách dùng ba tầng người đọc ở cuối mọi chương. Chọn tầng theo **lương thực nhận cộng thu nhập đều đặn khác** của riêng bạn (không cộng lương người bạn đời):

Tầng	Bạn là ai	Trọng tâm trong năm đầu
Tầng 1	Lương dưới 12 triệu; thường hết tiền trước cuối tháng	Thói quen trích trước dù chỉ 5%, quỹ khẩn cấp nhỏ, bịt chi vặt, học một kỹ năng tăng lương
Tầng 2	Lương 12–30 triệu; hay có nợ thẻ, trả góp	Hệ thống tự động, kế hoạch trả nợ có ngày về đích, quỹ 3 tháng, bắt đầu đầu tư định kỳ khi hết nợ đắt
Tầng 3	Lương trên 30 triệu hoặc đã có vốn, không nợ đắt	Chặn lạm phát lối sống, đầu tư 15–20% theo luật 5% – 20%, nguồn thu thứ hai, kế hoạch hưu trí và con số đủ

```
Tầng của tôi:  □ 1   □ 2   □ 3
Bước yếu nhất: _______________
```

Phần 4 — Bảng tra: bạn nên mở Bí mật nào trước

Tìm hàng là **bước yếu nhất** của bạn, cột là **tầng** của bạn. Ô giao nhau cho hai Bí mật nên đọc trước tiên, theo thứ tự. Đọc xong hai chương ấy và làm checklist của chúng, hãy quay lại đọc Phần I nếu bạn chưa đọc.

Bước yếu nhất	Tầng 1 (dưới 12 triệu)	Tầng 2 (12–30 triệu)	Tầng 3 (trên 30 triệu hoặc có vốn)
1 · HIỂU	Bí mật 1 → Bí mật 2	Bí mật 1 → Bí mật 4	Bí mật 3 → Bí mật 4
2 · CHIA	Bí mật 7 → Bí mật 10	Bí mật 8 → Bí mật 6	Bí mật 11 → Bí mật 8
3 · CHẶN	Bí mật 9 → Bí mật 13	Bí mật 12 → Bí mật 14	Bí mật 15 → Bí mật 17
4 · GIEO	Bí mật 18 → Bí mật 21	Bí mật 18 → Bí mật 19	Bí mật 19 → Bí mật 20
5 · NUÔI	Bí mật 24 → Bí mật 25	Bí mật 25 → Bí mật 26	Bí mật 26 → Bí mật 27
6 · NHÂN	Bí mật 30 → Bí mật 32	Bí mật 30 → Bí mật 31	Bí mật 29 → Bí mật 33

Vài ghi chú cho bảng tra:

- **Tầng 1, bước Chặn** bắt đầu bằng quỹ khẩn cấp (Bí mật 9) chứ không phải trả nợ, vì với lương thấp, thứ đẩy người ta vào vay ứng dụng thường là một biến cố nhỏ không có tiền đỡ. Bí mật 13 kế tiếp chỉ ra những bậc thang vay không bao giờ được bước xuống.
- **Tầng 3, bước Chia** bắt đầu bằng Bí mật 11 vì người lương cao hiếm khi thiếu tiền tháng thường; họ mất tiền ở những lần tiền về nhiều hơn bình thường — thưởng, tăng lương — khi lối sống lặng lẽ nhích lên một nấc.
- **Tầng 2 và 3, bước Gieo**: nếu bạn chưa có quỹ khẩn cấp từ một tháng trở lên, đọc Bí mật 9 trước cả hai Bí mật trong ô.
- Nếu bạn đang chuẩn bị cưới hoặc mới cưới, dù ở ô nào, hãy thêm **Bí mật 16** vào danh sách.
- Khi đã đọc xong hai Bí mật trong ô, mở **Bản đồ 1** và dò bảng triệu chứng: rất có thể bạn sẽ thấy thêm một hai đèn báo khác đang sáng.

```
KẾT QUẢ ĐỊNH VỊ CỦA TÔI — ngày ___/___/______

Tầng: _____    Bước yếu nhất: _______________
Hai Bí mật tôi đọc trước:  Bí mật _____  →  Bí mật _____
Một việc tôi làm ở kỳ lương tới (ngày ___/___): _____________________________
Ngày tôi làm lại bài này (3 tháng sau): ___/___/______
```

Phần 5 — Trước khi mở trang tiếp theo

Còn một việc nữa, và nó quan trọng hơn bạn nghĩ: **làm Lần 1 Bài kiểm tra 30 câu ở Phụ lục E ngay bây giờ — đừng mở sách.** Đừng đọc trước chương nào, đừng tra mạng, đừng hỏi ai. Trả lời bằng những gì bạn đang biết, kể cả đoán. Ghi ngày làm vào Phiếu trả lời ở đầu Phụ lục E, và điểm vào ô "KẾT QUẢ CỦA TÔI" ở cuối Phụ lục E, rồi gấp lại.

Lý do rất đơn giản. Đọc xong cả cuốn sách, bạn sẽ làm lại đúng ba mươi câu ấy lần thứ hai. Không có Lần 1 trung thực thì không có gì để so — và bạn sẽ không biết chắc mình đã thật sự học được gì, hay chỉ cảm thấy là mình đã hiểu. Những câu sai ở Lần 1 cũng chính là bản đồ thứ hai bên cạnh bảng tra ở trên: chúng chỉ cho bạn những chỗ trong đầu cần được thay chiếc kính.

Mười phút đã xong. Bạn đã biết mình ở tầng nào, bước nào đang yếu, và hai chương nào nên mở trước. Phần còn lại là ngày lương tới.